

Lausuntopyyntö Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2027-2030

Khall 28.09.2026
129/00.04.01/2026

Valmistelija hyvinvointijohtaja Janne Puolitaival

Järjestämissuunnitelma on kunnan näkökulmasta laadittu varsin yleisellä tasolla. Suunnitelmassa kuvataan palvelujen pitkän aikavälin kehittämissuuntia, mutta kuntakohtaiset muutokset, niiden aikataulut sekä vaikutukset palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen jäävät epäselviksi. Näitä tulee täsmentää jatkovalmistelussa.

lin kunta pitää myönteisenä, että lissä säilyy Pohteen sote-keskus ja kuntoutusyksikkö jatkaa toimintaansa. li on itsenäinen, noin 10 000 asukkaan kunta ja Pohteen pohjoisin kunta. Palveluverkon suunnittelussa tulee huomioida väestömäärän lisäksi pitkät etäisyydet, vähäiset joukkoliikenneyhteydet ja Kuivaniemen erityinen asema. Palvelujen keskittäminen etelämmäksi heikentää niiden tosiasiallista saavutettavuutta. Digitaalisten palvelujen rinnalla on turvattava riittävät lähi- ja liikkuvat palvelut.

Sote-keskuksen säilyminen lissä on tärkeää, mutta sen merkitys kuntalaisille riippuu siitä, onko siellä tosiasiallisesti saatavilla riittävät ja toimivat lääkäripalvelut. lin kiireettömän lääkärint vastaanoton hoidon jatkuvuutta kuvaava indeksi oli vuonna 2025 Pohteen keskiarvoa heikompi. Tämä osoittaa tarpeen vahvistaa lääkäriresurssia ja hoitosuhteiden jatkuvuutta. lissä tulee turvata perusterveydenhuollon lääkäripalvelujen oikea-aikainen saatavuus sekä mahdollisuus lähivastaanottoon silloin, kun asiakkaan tilanne sitä edellyttää. Toimivat perusterveydenhuollon lääkäripalvelut vähentävät päivystyksen, erikoissairaanhoidon ja muiden raskaampien palvelujen tarvetta.

lin akuuttiosaston lakkauttamisen jälkeen hoitomatkat ovat muodostuneet kohtuuttoman pitkiksi. Vuonna 2025 iläisistä akuuttiosastohoidon asiakkaista 40 prosenttia hoidettiin yli 100 kilometrin päässä, mikä oli Pohteen kuntien suurin osuus. Pohteen tulee arvioida lin akuuttiosastohoidon saavutettavuus ja esittää toimenpiteet pitkien hoitomatkojen vähentämiseksi. Samalla li tulee ottaa mukaan kotisairaaloiminnan vahvistamiseen. Kotisairaalan, kuntoutusyksikön, kotihoidon ja sote-keskuksen muodostamaa palvelukokonaisuutta tulee kehittää erityisesti pitkien etäisyyksien vuoksi.

Yhteisöllisen asumisen kehittäminen lissä on välttämätöntä. Se mahdollistaa ikääntyneiden asumisen omassa kotikunnassaan ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta. Pohteen tulee turvata lissä riittävä yhteisöllisen asumisen kapasiteetti sekä esittää sen kehittämiselle konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja aikataulu.

lin neuvolan ja opiskeluhoollon terveydenhoitajaresurssia esitetään vähennettäväksi yhteensä 0,6 henkilötyövuotta. Vähennystä ei tule perustaa yksinomaan lasten määrää koskevaan ennusteeseen. Arvioinnissa on huomioitava toteutunut palvelutarve, lakisääteisten terveystarkastusten toteutuminen, lasten ja perheiden lisääntyneet tuen tarpeet, moniammatilliseen yhteistyöhön tarvittava työaika sekä suurhankkeiden mahdolliset väestövaikutukset. Neuvola ja opiskeluhoolto ovat keskeisiä matalan kynnyksen ja ennaltaehkäiseviä palveluja, joissa tunnistetaan varhain lasten, nuorten ja perheiden terveyteen, mielenterveyteen, toimintakykyyn ja arjen tilanteisiin liittyviä tuen tarpeita. Riittämätön henkilöstöresurssi vaikeuttaa varhaista tukea ja voi lisätä lastensuojelun, erikoissairaanhoidon ja muiden raskaampien palvelujen

tarvetta. Samalla palvelutarvetta ja kustannuksia siirtyy kunnan vastuulla oleviin palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen, kouluihin ja nuorisopalveluihin.

Kun kuntouttava työtoiminta nykyisenä palveluna päättyy, asiakkaat eivät saa jäädä ilman heidän työ- ja toimintakykyään ylläpitävää palvelua. Uuden työikäisten toimintakykyä ja osallisuutta edistävän palvelun sisältö, kohderyhmä, myöntämisperusteet, laajuus ja toteuttamistapa on määriteltävä ennen nykyisen toiminnan päättymistä, ja siirtymän tulee toteutua ilman palvelukatkoja. Lisä on paljon työllisyyspalvelujen asiakkaita, joiden työllistymisen esteenä ovat työ- ja toimintakyvyn ongelmat ja jotka tarvitsevat Pohteen järjestämisvastuulle kuuluvia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Kunnan työllisyyspalvelut eivät voi korvata näitä palveluja. Palvelurakenteen muutos tai Pohteen säästötoimenpiteet eivät saa siirtää hyvinvointialueen järjestämisvastuuta tai kustannuksia kunnalle.

lihin ja sen lähialueille suunnitellut suurhankkeet voivat lisätä nopeasti väestöä, työvoiman liikkuvuutta, liikennettä ja palvelujen kysyntää. Pohteen tulee laatia yhteistyössä kunnan kanssa ennakoiva palvelutarve- ja riskinarviointi. Suurhankkeisiin on varauduttava sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen että pelastustoimen palveluverkossa, henkilöstöresursseissa ja valmiudessa. Arvioinnissa tulee huomioida erityisesti ensihoidon saavutettavuus, raskaan liikenteen ja teollisen toiminnan onnettomuusriskit sekä pelastustoimen toimintakyky. Varautumisessa on huomioitava myös kunnan läpi kulkevat valtakunnallisesti merkittävät pääliikenneväylät, valtatie 4 ja päärata, sekä niiden henkilö- ja tavaraliikenteeseen liittyvät onnettomuus- ja pelastustoiminnan riskit. Riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut ovat lin kasvun, turvallisuuden ja elinvoiman keskeinen edellytys.

Esittelijä Kunnanjohtaja Manninen Marjukka lin kunta

Päätösesitys Kunnanhallitus päättää antaa esittelytekstissä olevan lausunnon Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmasta vuosille 2027-2030.

Päätös